

Asia: Lausuntopyyntö Riutanmaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan kaavaluonnos

Halsuan kunta
halsua.kunta@halsua.fi

Lausunto

1 Johdanto

Wpd Suomi Oy suunnittelee 37 km² laajuista (tästä Tuohimaan alue on n. 27 km² ja Riutanmaan n. 10 km²) 49 voimalan tuulivoima-alueita. Voimaloiden kokonaiskorkeus on 300 m. Hanke sijoittuu Kokkolan kaupungin ja Halsuan kunnan alueelle ja hankkeen sähkönsiirtovaihtoehdot myös Toholammin ja Lestijärven kuntien alueelle. Valtakunnan verkkoon liittyminen toteutetaan 400 kV voimajohdolla vaihtoehdoissa SVE1-SVE3 tai 400 kV maakaapelilla vaihtoehdossa SVE4. Tämä lausunto on samansisältöinen kuin Luonnonvarakeskuksen hankkeen YVA-selostuksesta antama lausunto.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnoissaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Hankkeessa tarkastellaan kahta eri kokoista vaihtoehtoa VE1, jossa tarkastellaan 49 voimalaa (ohjelmavaiheessa 73 voimalaa) ja VE2, jossa tarkastellaan 21 voimalaa (ohjelmavaiheessa 65 voimalaa). Voimalamäärää on täsmennetty ohjelmavaiheen jälkeen, ja nyt tarkasteltavien vaihtoehtojen välilläkin on tehty selkeä ero voimalamäärissä.

Vaikutukset linnustoon arvioidaan vaihtoehdossa VE1 suuriksi ja VE2 kohtalaisiksi. Muun elämistön osalta merkittävimmät vaikutukset arvioidaan kohdistuvan suurpetoihin ja metsäpeuraan.

Hankkeessa on tehty kanalintujen soidinpaikkaselvityksiä useampana vuonna. Olemassa olevaan kirjallisuuteen metson osalta on myös perehdytty huolellisesti. Vaihtoehdossa VE1 neljä voimalaa sijoittuu 600–800 m etäisyydelle yhdestä metson soidinkeskuksesta. VE2 kaikki voimalat sijoittuvat yli kilometrin etäisyydellä sekä metson että teeren tunnetuista soidinpaikoista. Luke näkee, että selostuksessa on varovaisuusperiaatteen mukaisesti ja kirjallisuuteen perustuen huomioitu kanalintusoitimia.

Hankkeessa on pyritty voimaloiden määrää vähentämällä vaikuttamaan hankkeen mahdollisiin vaikutuksiin. Selostuksessa todetaan, että linnuston osalta tässä hankkeessa ainoastaan voimaloiden määrä ja sijoittelu ovat tehokkaita lievennyskeinoja. Näitä ”ei esitetä VE1 mukaiselle hankkeelle, sillä sen kohdalla vaikutukset selostuksen mukana nähdään niin merkittäviksi, ettei niitä realistisilla toimenpiteillä saada hyväksyttävälle tasolle”. Sen sijaan VE2 nähdään selostuksessa olevan linnustovaikutusten puolesta toteutettavissa. Tämän osalta ehdotetaan lievennystoimiksi rungon maalaamista ja rakennustoimien kohdentamista pesimäkauden ulkopuolelle.

Luke tuo esiin yhteisvaikutusten arvioinnin tärkeyden tämän hankkeen yhteydessä. Riutanmaa-Tuohimaan tuulivoimahanke on tällä hetkellä yksi Suomen suurimpia yksittäisiä hankkeita, ja ne ovat yhdessä samaa yhtenäistä kokonaisuutta keskenään ja muiden viereisten tv-hankkeiden kanssa (Peräneva-Kairineva ja Länsi-Toholampi. Näiden yhdessä muodostama kokonaisuus muun infran kanssa (esim. sähkölinjat) muuttaa laajasti paikallista maiseman rakennetta ja nykyisiä olosuhteita metsäpeuralle epäsuotuisaksi. Tähän johtopäätökseen viittaa laaja tutkimuskirjallisuus karibuista ja poroista. Sen vuoksi Luke näkee, ettei tämä nykyinen kokonaisuus ole kestävä ratkaisu. Luke suosittelee, että Natura2000--verkoston ekologiset yhteydet tulisi myös tuulivoiman ja siihen liittyvän infran suunnittelussa turvata.

Tuohimaa-Riutanmaan hankealue sijaitsee merkittävän ekologisen käytävän alueella Pilvinevan ja Kotkannevan Natura2000-alueiden välissä sekä Ritaneva - Vipusalonneva - Märsynnevan ja Etelänevan - Viitalonnevan - Seljäsennevan Natura2000-alueiden välissä, jotka molemmat reunametsineen ja välialueineen ovat metsäpeuralle tärkeitä lisääntymisalueita. Tärkeitä Natura2000-alueita yhdistää sopivien lisääntymis- ja vasanhoitoelinympäristöjen mosaiikki (eli ekologinen yhteys/käytävä), joka seurailee enimmäkseen turvemaiden jakaumaa maisemassa. Saman ekologisen käytävän varrella sijaitsevat myös Akkalankankaan, Pitkälehdon, läntisen Pihtinevan ja Kuuronkallion hankealueet häiriövyöhykkeineen.

Hankealueen metsäpeurakanta on erityisen herkkä maiseman tason negatiivisille muutoksille, koska kanta on jo todennäköisesti harva ja sijaitsee Toholammin vakituisen susireviirin alueella. Elinympäristön rakentaminen ja erilaisten lineaarirakenteiden lisääminen todennäköisesti tehostaa suden tilankäyttöä ja saalistuksen aiheuttamaa kuolleisuutta. Tämä ilmiö on todennäköisesti merkittävämpi tekijä nykyiselle metsäpeurakannalle kuin mahdollinen pienen mittakaavan välttelykäyttäytyminen, jota tutkitaan Luken ja usean tuulivoimatoimijan yhteisessä hankkeessa. Hankkeen tuloksia metsäpeurasta valmistuu viimeistään vuoden 2027 lopulla.

Huomioita nykyisen tuulivoimarakentamisen kokonaisuudesta

Nykyisen Natura2000-verkoston lajiperusteet on päivityksessä, koska se on pahasti vanhentunut, eikä riitä turvaamaan metsäpeuran elinmahdollisuuksia edes lyhyellä aikavälillä. Tätä päivitystä koordinoi Ympäristöministeriö. Metsähallituksen Eräpalvelut ja Luonnonvarakeskuksen metsäpeuratoimijat päivittävät nykytiedon perusteella niitä Natura2000-alueita, jossa metsäpeura on asuttanut vakituisesti erityisesti lisääntymisaikana edellisen päivityksen jälkeen. Osaan myös Keski-Pohjanmaan Natura2000-verkostoon ollaan ehdottamassa metsäpeuraa perusteeksi.

Luke huomauttaa, että koko Suomenselän alueella nykyinen puhtaan siirtymän suunnitelmien ja rakentamisen kokonaisuus tuottavat pahimmillaan sellaiset olosuhteet yhdessä muiden muutosvoimien kanssa, että kokonaisuus ei ole kestävä. Varsinkaan pitkällä aikavälillä, jota tuulivoimaloiden teknisen käyttöiän perusteella odotetaan. Vaikutukset ulottuvat useiden metsäpeurasukupolvien päähän, eikä rakennettujen elinympäristöjen jatkokäytöstä ole riittäviä suunnitelmia.

Tuohimaa-Riutanmaan hankealueet ja sen ympärillä laajasti sijaitsevat muut tuulivoimasuunnitelmat ovat osa koko Suomenselän kattavaa luontokatoa (myös toiminnallista luontokatoa), joka muodostuu kaikista niistä rakenteista ja niiden häiriövyöhykkeistä, joita suunnitellaan kattavasti koko Suomenselän metsäpeuran populaation alueelle poronhoitoalueelta Pirkanmaalle asti. Luke näkee, että nykyiset rakentamisen suunnitelmat ovat vakava riski koko EU:n ainoalle elinvoimaiselle Fennicus-alalajin populaatiolle ja eri tavoitteiden yhteensovittamista tarvitaan nykyistä enemmän yli hanke- tai hallinnollisten rajojen. Luke samalla näkee, että nykyisen puhtaan siirtymän toteutus ja esim. biodiversiteettitavoitteet ovat keskenään ristiriitaisia, koska tuulivoimaa on rakennettu, rakenteilla ja suunnitteilla koko metsäpeuralla tärkeiden Natura2000-suojelualueverkoston välittömään läheisyyteen koko sen läntiselle levinneisyysalueelle. Luke yhdessä muiden hanketoimijoiden kanssa tulee kiinnittämään huomiota uudessa EU-komission LIFE-rahoitusinstrumentin ja kansallisen rahoituksen tuella LifeLine4Fennicus – hankkeessa (2026–2032) myös maankäyttöä ja sen vaikutuksia.

3 Lausunnon tiivistelmä

Hankkeessa on perehdytty olemassa olevaan kirjallisuuteen ja pyritty erityisesti voimalamäärään vaikuttamalla lieventää hankkeen mahdollisia vaikutuksia. Luke näkee kuitenkin hankkeen haastavana metsäpeuran näkökulmasta. Erityisesti kumulatiiviset vaikutukset saattavat olla merkittävät viereisten hankkeiden kanssa. Tuohimaa-Riutanmaan hankealueet ja sen ympärillä laajasti sijaitsevat muut tuulivoimasuunnitelmat ovat osa koko Suomenselän kattavaa luontokatoa (myös toiminnallista luontokatoa), joka muodostuu kaikista niistä rakenteista ja niiden häiriövyöhykkeistä, joita suunnitellaan kattavasti koko Suomenselän metsäpeuran populaation alueelle poronhoitoalueelta Pirkanmaalle asti.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 15.06.2026 klo 21:03:40.

Lausunnon valmistelija(t):
Saara Kattainen
Antti Paasivaara

Liitteet:

Tiedoksi: